

# Foarte umani, foarte divini (III): Să căutăm sentimentele lui Cristos

În acest al treilea articol, pătrundem în inima virtuților: ce sunt ele, cum ne orientează afectivitatea și de ce ne fac mai liberi.

04.12.2024

Deja Îi adresaseră lui Isus mai multe întrebări, cu intenția de a-l face să se poticnească în discursul Său. Domnul le răspundea, pe rând, fără să-și

piardă răbdarea. La final, un cărturar se apropie, impresionat de tot ce auzise. Admirând răspunsurile Învățătorului, își exprimă public o întrebare care îl frământa de mult timp: Care este *lucrul cel mai important* în viață? El, obișnuit să împlinească cu minuțiozitate chiar și cele mai mici prescripții, uneori se simțea dezorientat: nu reușea să deosebească esențialul printre toate cele pe care le făcea. Așadar, își ia inima în dinți și întreabă: „Care este cea dintâi dintre toate poruncile?” (Mc 12,28).

Isus vrea să-i lumineze interiorul, căci acest om căuta sincer fericirea, și folosește câteva cuvinte din Scriptură care au tonalitatea limbajului îndrăgostiților: „Să-l iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău și din toată puterea ta” (Mc 12,30).

Isus dorește să ne facă să înțelegem că viața celor care cred în Dumnezeu „nu se poate reduce la o ascultare anxioasă și forțată, ci trebuie să aibă iubirea ca principiu” <sup>[1]</sup>. Să iubești din toată inima, cu tot cugetul, din tot sufletul și cu toată puterea. Dar cum să reușim acest lucru? Sfântul Paul le indica drumul filipenilor drumul: „Să aveți în voi gândirea care era în Cristos Isus” (Flp 2,5). Adică, să simți și să reacționezi, în fața oamenilor, a evenimentelor și a situațiilor, așa cum ar face Isus. Pornind de la sentimentele lui Cristos, putem depăși dezbinările interioare care amenință stabilitatea iubirii. Dacă, pe lângă faptul că urmăm pașii și învățăturile Domnului, căutăm să-I împărtășim sentimentele, vom descoperi acea simplitate și fericire pe care cărturarul o căuta.

## **Importanța lumii interioare**

Catehismul Bisericii ne spune că pasiunile, sentimentele, „sunt componente naturale ale psihicului uman, ele constituie un loc de trecere și asigură legătura dintre viața sensibilă și viața spiritului” <sup>[2]</sup>. Ele sunt prezente în viața tuturor oamenilor și, prin urmare, au fost prezente și în viața lui Cristos. Știm, de exemplu, că Isus a plâns la mormântul prietenului său Lazăr (cf. In 11,35), că a reacționat cu fermitate împotriva negustorilor care transformaseră Templul din Ierusalim într-un loc de comerț (cf. In 2,13-17), și că s-a bucurat văzând cum cei simpli au primit Evanghelia (cf. Mt 11,25).

Pentru a înțelege mai bine această dimensiune a afectivității noastre, trebuie mai întâi să facem distincția între acțiunile noastre, pe de o parte, și sentimentele sau pasiunile noastre, pe de alta; cu alte cuvinte, între ceea ce facem și ceea ce ni se întâmplă.

Vorbim despre acțiune atunci când concepem un proiect și realizăm ceva din proprie inițiativă: de exemplu, atunci când decidem să studiem sau să vizităm un prieten bolnav. Alteori, în schimb, ne putem trezi surprinși de o reacție neașteptată în fața unei situații: mânie în fața unui cuvânt pe care îl considerăm ofensator, tristețe la aflarea veștii morții neașteptate a unei persoane dragi sau invidie față de un bun pe care ne-am dori să-l avem. Aceste fenomene sufletești, care se declanșează fără voința noastră, se numesc sentimente sau pasiuni.

Deoarece sentimentele nu sunt alese de noi, ele nu constituie nici un merit, nici un păcat. Totuși, acest lucru nu înseamnă că sunt mereu neutre, deoarece „primesc o calificare morală în măsura în care sunt influențate de rațiune și voință”<sup>[3]</sup>; adică, în măsura în care le căutăm

în mod activ sau consimțim la ele, acceptându-le. Spontaneitatea cu care apar sentimentele în noi nu implică faptul că ar fi lipsite de importanță pentru viața creștină; de fapt, este tocmai opusul: sentimentele presupun un prim „verdict” asupra evenimentului care le declanșează și sugerează o direcție de acțiune ulterioară. Le putem modela treptat, pentru ca ele să corespundă din ce în ce mai mult cu ceea ce dorim cu adevărat.

De exemplu, în fața unui eveniment perceput ca bun, poate apărea o pasiune precum bucuria sau entuziasmul, care, la rândul lor, sugerează acțiuni precum aprobarea sau apropierea de cineva. În schimb, în fața unui eveniment perceput ca rău, pot apărea mânie sau tristețe, care sugerează reproșul sau distanțarea. Firește, există situații în care un eveniment nu ar trebui aplaudat, chiar dacă sentimentul

nostru inițial este unul pozitiv; sau, dimpotrivă, putem vedea o ofensă acolo unde nu există și ar fi o greșeală să reacționăm printr-un comportament de cenzură. Astfel, putem spune că atunci când pasiunile antrenează o judecată adevărată ele devin un ajutor pentru viața creștină, facilitând săvârșirea binelui în mod spontan, iar atunci când au sunt ancorate într-o judecată greșită, devin un obstacol.

Desigur, cine experimentează pasiuni bazate pe o percepție eronată a realității poate, totuși, să acționeze bine, opunându-se sentimentului respectiv. Dar nu se poate trăi toată viața mergând împotriva curentului, luptând neîncetat împotriva impulsurilor pasiunilor rele, făcând ceea ce nu ne place sau respingând mereu ceea ce atrage afectivitatea noastră. O luptă continuă împotriva sentimentelor proprii poate duce cu ușurință la descurajare sau epuizare.

Dacă nu reușim să ne educăm lumea interioară, vom ajunge în cele din urmă să ne fie dificil să discernem între bine și rău, deoarece mintea noastră se va întuneca și vom ceda adesea în fața sentimentelor, fără a le evalua.

## **Educarea afectivității**

„A educa înseamnă a introduce în viață, iar măreția vieții constă în a iniția procese. Să-i înveți pe tineri să inițieze procese, nu să ocupe doar spații!” <sup>[4]</sup>. Acesta a fost răspunsul papei către o învățătoare, în cadrul unei întâlniri cu comunitatea educativă a unei școli. Acest sfat se aplică și în formarea afectivității, care nu urmărește doar controlul pasiunilor dezordonate sau blocarea anumitor comportamente, ci modelarea treptată a lumii sentimentelor. Scopul este ca mișcările spontane ce izvorăsc din noi să ne ajute să facem binele rapid



și firesc. A educa sentimentele înseamnă a iniția un proces care conduce la o mai bună primire a harului lui Dumnezeu și, astfel, la identificarea cu Isus. Afectivitatea ordonată ne ajută să găsim plăcere în ceea ce este bine; să dorim, aproape întotdeauna, ceea ce îi este plăcut lui Dumnezeu.

Pentru a educa sentimentele, este esențial să le înțelegem și să cunoaștem motivele pentru care acestea apar. Am fost creați cu o înclinație naturală spre ceea ce este benefic pentru noi: instinctul de supraviețuire, tendința sexuală, dorința de a cunoaște, nevoia de a munci și de a avea prieteni, cerința rezonabilă de recunoaștere și respect din partea celor din jur, căutarea sensului și a transcendenței, etc. Toate aceste înclinații naturale reprezintă o forță care izvorăște din noi în căutarea a ceea ce avem nevoie. Când această tendință își

găsește satisfacția, apare o rezonanță interioară pozitivă – un sentiment precum bucuria, recunoștința, seninătatea... Dacă, dimpotrivă, tendința este frustrată, apar sentimente negative, precum furia, confuzia, pesimismul...

Totuși, există doi factori care deformează lumea sentimentelor și perturbă armonia sufletului. Primul este dezordinea pe care păcatul a introdus-o în sistemul înclinațiilor: harul justificării în Cristos elimină vina, dar nu restaurează instantaneu integritatea dorințelor noastre; este un drum ce trebuie parcurs treptat. Al doilea factor variază de la o persoană la alta, în funcție de educația primită, de mediul social și de păcatele personale. Astfel, organismul înclinațiilor noastre poate suferi deformări suplimentare. Pentru a corecta această dezordine și a evita apariția sentimentelor negative, este necesar să coborâm la

cel mai profund nivel al personalității noastre și să-l orientăm spre bine. Aceasta se realizează prin intermediul virtuților.

## **Natura virtuților**

La începutul secolului al XIV-lea, Giotto a acoperit cu fresce interiorul unei capele din Padova, astăzi considerată una dintre capodoperele artei mondiale. Pe pereții laterali, fiecare pictură prezintă o scenă din viața lui Isus și a Mariei, de la Buna Vestire până la Înălțare. Toate aceste fresce converg spre peretele din fundal, unde este reprezentat sfârșitul timpurilor: Judecata de Apoi, cu cei binecuvântați la dreapta lui Cristos și cei condamnați la stânga sa. Dar mai este ceva: pe pereții laterali, în partea inferioară – cea mai apropiată de privitor – sunt pictate două serii de șapte imagini care nu aparțin propriu-zis istoriei mântuirii. Este vorba despre

personificări ale celor șapte virtuți și șapte vicii. În această succesiune de imagini, care converg la dreapta și la stânga Domnului în glorie, artistul pare să fi dorit să illustreze colaborarea umană în această istorie divină: posibilitatea noastră de a facilita sau de a împiedica lucrarea harului.

În acest sens, Sfântul Josemaría observa că mulți oameni „poate nu au avut ocazia să audă Cuvântul lui Dumnezeu sau l-au uitat. Dar dispozițiile lor sunt din punctul de vedere omenesc, sincere, loiale, compătimitoare, oneste. Și îndrăznesc să afirm că cine reunește aceste calități este foarte aproape de a fi generos cu Dumnezeu, pentru că virtuțile umane sunt fundamentul celor supranaturale” <sup>[5]</sup>.

Dar ce sunt virtuțile? Le putem poseda așa cum apucăm un obiect cu mâna, îmbrăcăm un costum sau

încălțăm o pereche de pantofi? Într-un anumit sens, da: inteligența și voința, facultățile noastre spirituale, precum și dorințele senzitive au capacitatea de a posedea. Deși nu sunt obiecte materiale, virtuțile sunt calități care, odată stabilizate, sunt numite obiceiuri bune sau virtuți. Aceste calități nu sunt vizibile, precum formele sau culorile, dar prezența lor se poate observa cu ușurință la o persoană. De exemplu, un matematician rezolvă cu ușurință operații și calcule care sunt inaccesibile celor ce nu au studiat matematica. Matematicianul posedă o știință, care este o virtute intelectuală. Sau, un alt exemplu, o persoană cumpătată mănâncă și bea ceea ce este rezonabil, fără mare efort, deoarece deține virtutea morală a cumpătării. În schimb, cine nu are acest obicei va reuși cu dificultate să se limiteze la ceea ce este rezonabil. Iar cine a căzut în viciul opus cumpătării, lăcomia, va

mânca ușor mai mult decât este necesar.

Virtuțile morale au trei dimensiuni fundamentale. Prima este caracterul intelectual: întrucât virtuțile trebuie să regleze reacțiile, ele presupun cunoașterea unui stil de viață – cel al ucenicului lui Cristos. Virtutea sărăciei, de exemplu, presupune cunoașterea rolului bunurilor materiale în viața unui creștin. A doua dimensiune este natura lor afectivă: ele influențează tendințele care vizează un bine concret, modificându-le treptat, astfel încât mișcările lor spontane să devină conforme cu stilul de viață creștin. Aceasta se obține prin repetarea unor acte libere, conforme cu virtutea și realizate tocmai pentru că sunt bune. Actele care par bune, dar sunt realizate din frică, din oportunism sau din alte motive străine binelui, nu vor reuși să facă virtuozitate tendințele umane, pentru

că nu vor modela afectivitatea. În fine, a treia dimensiune este aceea de a genera o predispoziție pentru bine: omul virtuos are o ușurință și o finețe speciale în a distinge binele de rău, inclusiv în situații complexe sau imprevizibile.

## **Virtuțile ne eliberează**

Prezentându-se ca Bunul Păstor, imagine ce evoca în ascultătorii săi venirea Mântuitorului poporului, Isus spune: „Eu am venit ca ei să aibă viață și să o aibă din belșug” (In 10,10). Această viață plină și abundentă ne este dăruită prin harul lui Dumnezeu, care se sprijină pe dorința noastră de a descoperi și de a alege ceea ce este mai bun din ceea ce ne înconjoară. De aceea, posedarea acestor virtuți ne face mai liberi, transformându-ne treptat în persoane flexibile, capabile să descopere modalitatea de a face binele în cele mai diverse situații.

Virtuțile ne eliberează pentru că ne oferă libertatea de a alege între diferitele mijloace care ni se prezintă. Viciile, în schimb, sunt rigide, deoarece ele creează automatisme și reacții greu de controlat sau de abandonat.

Identificarea cu Cristos, spre care ne conduce Duhul Sfânt, presupune dobândirea și consolidarea virtuților pe care Isus ni le-a învățat: atât a celor teologale, cât și a celor morale. Ne-am oprit asupra virtuților morale, deoarece acestea ordonează lumea interioară a sentimentelor, care sunt esențiale în viața creștină. Cu toate acestea, motorul și rădăcina tuturor acestor virtuți este caritatea, iubirea. Fără iubire, toate celelalte virtuți ar apărea ca o povară care îngrădește libertatea. Când cineva dorește sincer să trăiască pentru gloria Tatălui, așa cum a trăit Cristos, această iubire îi va ghida alegerile cu blândețe, astfel încât acestea să



devină din ce în ce mai  
asemănătoare cu ale lui Isus.  
Porunca pe care Isus i-a amintit-o  
cărturarului – aceea de a-L iubi pe  
Dumnezeu cu toată inima ta și cu  
toată puterea ta – este incompatibilă  
cu o ascultare forțată. Dumnezeu are  
nevoie de copii care să-și asume  
sarcinile cu bucurie, simțind așa cum  
simțea Isus Cristos.

---

[1] Papa Francisc, Angelus, 25  
octombrie 2020.

[2] *Catehismul Bisericii Catolice*, nr.  
1764.

[3] *Catehismul Bisericii Catolice*, nr.  
1767.

[4] Papa Francisc, Predică, 6 aprilie  
2019.

<sup>[5]</sup> Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 74.

Ángel Rodríguez Luño

---

pdf | document generat automat din  
<https://opusdei.org/ro-ro/article/foarte-umani-foarte-divini-iii/> (26.03.2025)